

Χρόνος. Beiträge zur prähistorischen Archäologie zwischen Nord- und Südosteuropa. Festschrift für Bernhard Hänsel, Internationale Archäologie. Studia honoraria 1, Espelkamp, 1997, 828 p.

Un volum monumental, editat de C. Becker, M.-L. Dunkelmann, C. Metzner-Nebelsick, H. Peter-Röcher, M. Roeder și B. Terzan, vine să aducă un binemeritat omagiu colegial profesorului Bernhard Hänsel, cu ocazia împlinirii vârstei de 60 de ani. Este astfel onorat un cercetător care, prin eforturi asidue, a adus în ultimele trei decenii contribuții majore la cunoașterea epocii bronzului și a primei epoci a fierului în spațiul sud-est-european, inclusiv în cel românesc. Elev al lui Vladimir Milojević și al renumitei școli de la Heidelberg, Hänsel a devenit el însuși, printr-o bogată activitate de cercetător și profesor (Erlangen 1973–1976, Kiel 1976–1981, Berlin din 1981), creator și conducător de școală. Este de aceea relevantă, pe lângă lista propriilor lucrări (p. 11–15) și a lucrărilor pe care le-a îngrijit ca editor (p. 16), impresionanta enumerare de teze de diplomă, magister, doctorat și habilitație (p. 17–20), pe care le-a îndrumat cu succes, deschizând cariere și orientând preocupări științifice de interes internațional. Aflăm în această listă nume care ne-au devenit familiare prin contribuțiile lor la aprofundarea unor teme ale arheologiei românești, precum Burger Wanzek, Uwe Fiedler, Emily Schalk, Svend Hansen, Nikolaus Boroffka, Brigitte Kull, și nu putem decât să regretăm că încercările stăruitoare ale lui Alexandru Vulpe și Bernhard Hänsel, în anii '80, de a organiza mari săpături româno-germane la Popești au eșuat în fața opacității autorităților ceaușiste, care, în ciuda chiar a intervenției președintelui federal Karl Carstens, au refuzat să-și dea acordul. Lista lucrărilor dedicate de Hänsel și de colaboratorii săi pre-și protoistoriei României ar fi fost desigur mai mare dacă acest proiect generos s-ar fi realizat.

Volumul omagial prezentat aici cuprinde 64 contribuții (p. 23–827), dintre care 24 sunt

datorate unor autori din Europa centrală și de sud-est. Printre aceștia sunt și patru autori români: A. Vulpe și V. Lazăr (*Die Nackenscheibenaxt von Bogata in Mittelsiebenbürgen [Rumänien]*, p. 303–311), T. Soroceanu (*Zum Depotfund von Suseni, Siebenbürgen*, p. 389–402) și P. Alexandrescu (*Zum goldenen Fisch von Witaszkowo [ehem. Vetttersfelde]*, p. 683–687). Și alți autori, din Austria și Germania, precum F. E. Barth (*Zwei bronzezeitliche Goldarmreife aus Petronell, Niederösterreich*, p. 403–408), B. Wanzek (*Nordica im bronzezeitlichen Südosteuropa*, p. 527–541), N. Boroffka (*Rasiermesser der Bronze- und Hallstattzeit aus Rumänien*, p. 563–576) și M. Roeder (*Zur Bedeutung der im Basarabi-Stil verzierten Keramik – Heiligtümer in der Hallstattzeit?*, p. 601–618) tratează nemijlocit descoperiri și teme din bronzul și fierul timpuriu din România. La rândul său, analizând pe larg datarea și semnificația tezaurului de la Rogozen, B. Kull reia și discuția asupra poansonului de la Oprișor (*Orient und Okzident. Aspekte der Datierung und Deutung des Hortes von Rogozen*, p. 689–710).

Studiile sunt ordonate cronologic, de la neolitic la evul mediu. Cum era și de așteptat, având în vedere preocupările celui omagiat, ca și ale colegilor și colaboratorilor săi apropiați, cele mai multe contribuții (34) privesc epoca bronzului, sub variatele ei aspecte, cu prioritate în spațiul dintre Marea Baltică și Marea Egee. Volumul omagial dedicat lui Bernhard Hänsel devine astfel o carte de referință pentru stadiul actual al cercetărilor asupra acestei „prime epoci de aur a Europei”.

Mircea Babeș